

Commissie voor de
milieueffectrapportage

Natura 2000 maatregelen Sallandse Heuvelrug

Toetsingsadvies over het milieueffectrapport

28 juni 2018 / projectnummer: 3307

1. Beoordeling van het milieueffectrapport (MER)

De provincie Overijssel wil in het beschermde natuurgebied Sallandse Heuvelrug maatregelen nemen om de natuur te beschermen en uit te breiden. De maatregelen moeten het gebied minder gevoelig maken voor de effecten van stikstof en het leefgebied van het korhoen verbeteren. Het gaat om:

- de omvorming van een stuk bos in Helhuizen naar heide;
- de omvorming van een landbouwakker tot natuurakker;
- het omvormen van akkers en graslanden in de Zunasche heide tot leefgebied.

Hiervoor worden delen van het gebied afgegraven, uitgemijnd¹, vernat en worden bomen verwijderd. Om de gevolgen van deze maatregelen voor de omgeving te onderzoeken, is een MER opgesteld. In dit advies spreekt de Commissie voor de milieueffectrapportage² zich uit over de juistheid en de volledigheid van het MER.³

Wat blijkt uit het MER?

Het MER laat zien welke maatregelen de provincie in en buiten het Natura 2000-gebied de Sallandse Heuvelrug wil nemen. Ook maakt het duidelijk welke maatregelen een bijdrage moeten leveren aan de vorming van potentieel geschikt leefgebied van het korhoen.

Hoe beoordeelt de Commissie het MER?

Het MER bevat heldere en gedetailleerde informatie over de Sallandse Heuvelrug. Zo brengen het inrichtingsplan en de historische kaartenreeks de landschapontwikkeling van het gebied tussen 1900 en 2015 (van hei naar veldkavels en bosjes) helder in beeld.

De Commissie constateert dat voor de verschraling in de zuidoosthoek van de Zunasche Heide terughoudend wordt omgegaan met het afgraven van bouwvoor.⁴ Het afgraven vindt plaats in een lager, natter deel waar de minste verdrogende effecten optreden. Bij een bezoek aan het gebied⁵ heeft de Commissie geconstateerd dat de eerdere verwijdering van bouwvoor in het gebied al tot de gewenste, schrale vegetaties heeft geleid.

De Commissie vindt dat met het MER voldoende milieu-informatie beschikbaar is voor een besluit over het inpassingsplan voor de natuurontwikkeling in en naast de Sallandse Heuvelrug, mits de conclusie in de effectbeoordelingstabel dat het project zeer positief bijdraagt

---

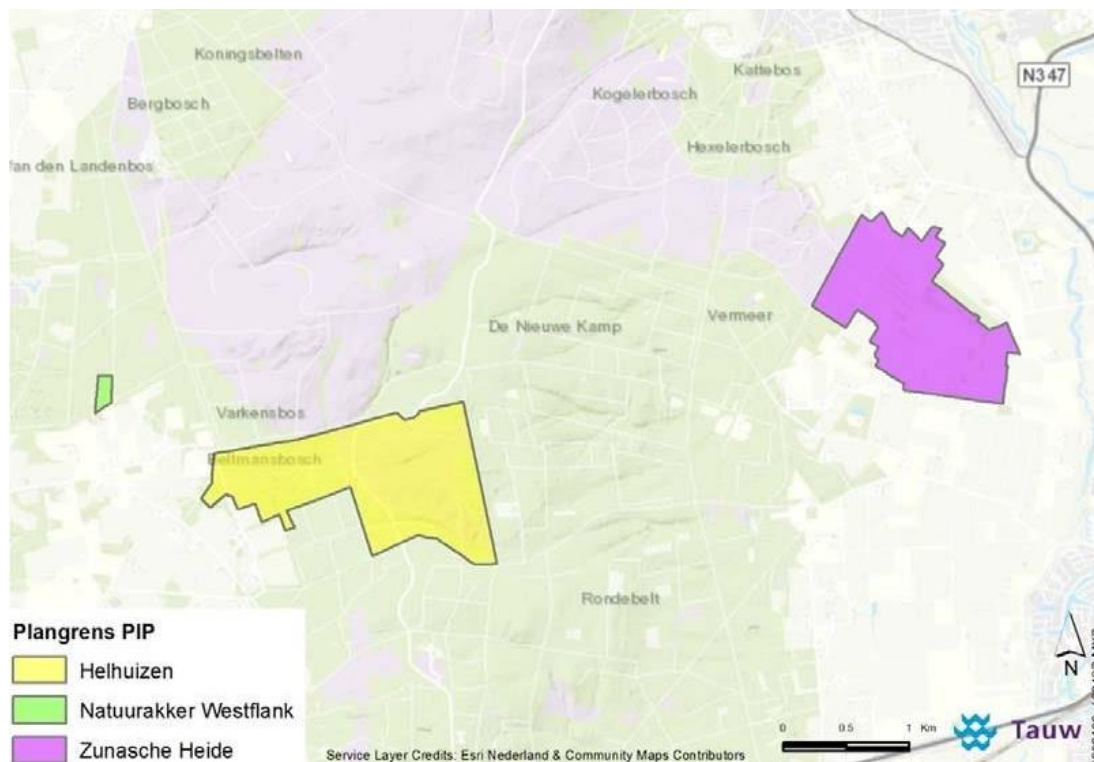
¹ Uitmijnen houdt in het verschalen van de bodem door selectieve bemesting met stikstof, fosfaat en kalium. Een overmaat aan fosfaat in de bodem wordt bijvoorbeeld verwijderd door uitsluitend met stikstof en kalium te bemesten.

² De samenstelling en werkwijze van de werkgroep van de Commissie m.e.r. en verdere projectgegevens staan in bijlage 1 van dit advies. U vindt de projectstukken die bij het advies zijn gebruikt, via de link [3307](#) of door dit nummer op www.commissiemer.nl in te vullen in het zoekvak.

³ M.e.r. PAS/N2000 maatregelen Sallandse Heuvelrug, Natuurontwikkeling in en rond de Sallandse Heuvelrug, Tauw, 9 maart 2018.

⁴ Afgraven is, in vergelijking met uitmijning, een meer ingrijpende maatregel met hydrologische, landschappelijke en cultuurhistorische gevolgen omdat hierdoor reliëf in het landschap afneemt en de bodem wordt verstoord.

⁵ De Commissie heeft een bezoek gebracht aan het gebied op 24 mei 2018.

Figuur 1: Ligging van de deelgebieden en de plangrens van het provinciaal inpassingsplan (Bron: het MER)

aan het behalen van natuurdoelen, wordt genuanceerd. Het MER maakt duidelijk dat het onzeker is of de maatregelen daadwerkelijk zullen leiden tot een levensvatbare populatie van de iconische soort het korhoen. Wel zeker is dat ze bijdragen aan de betere condities daarvoor evenals aan natuurdoelstellingen voor andere soorten. In de effectbeoordeling op bladzijden 13 en 147 van het MER wordt echter aangegeven dat het project heel positief zal bijdragen aan het behalen van de natuurdoelstellingen (door middel van een ‘dubbele plus’).

Voortbestaan van het korhoen onzeker

Uit het MER en de gebiedsanalyse bij het Programma Aanpak Stikstofdepositie (PAS) blijkt dat nog onzeker is of het korhoen op de Sallandse Heuvelrug kan voortbestaan, ook al voldoet het leefgebied aan de randvoorwaarden daarvoor. Andere randvoorwaarden voor een goede voedselbeschikbaarheid en -kwaliteit zijn nog niet op orde of het is onzeker of die met de maatregelen voldoende worden behaald.

De beoogde verbetering van voedselbeschikbaarheid voor het korhoen suggereert dat voedselschaarste een belangrijke beperkende factor is. Het korhoen is niet alleen afhankelijk van goed vegetarisch voedsel maar ook van insecten, met name voor kuikens. De gebiedsanalyse vertrouwt erop dat de maatregelen leiden tot meer insecten voor het korhoen. Het MER gaat niet in op de algemene trend dat de insectenpopulaties dramatisch achteruitgaan.⁶

- De Commissie adviseert om voorafgaand aan de besluitvorming in de effectbeoordeling te nuanceren dat nog onzeker is of de doelstelling voor het korhoen kan worden

⁶ Zie onder andere publicaties van Frank Berendse.

behaald.⁷ Dit kan bijvoorbeeld door in de effectbeoordeling onderscheid te maken tussen doelstellingen voor het korhoen en andere natuurdoelen.⁸

Aanbevelingen voor het vervolg

Daarnaast doet de Commissie de volgende aanbevelingen voor de vervolgbesluitvorming:

- **Beschrijving van de landschapsstructuren die samenhangen met het historische landgebruik:** Eerdere zienswijzen over het project vroegen hier aandacht voor. Uit het MER blijkt dat de huidige bosjes en singels vrijwel allemaal van na de Tweede Wereldoorlog zijn, en naar verwachting vanuit ecologisch en cultuurhistorisch perspectief minder waardevol zijn. Alleen in de meest oostelijke hoek zijn historische singels aanwezig. De Commissie beveelt aan om hiermee bij de planuitwerking rekening te houden.
- **Onderzoek naar barrièrewerking van de geasfalteerde Ligtenbergerweg:** Deze weg blijft in het project een gevaarlijke barrière voor korhoenderkuikens die op zoek gaan naar insecten in de Zunasche Heide. Gelet op de doelstelling van het project ligt het voor de hand om te onderzoeken hoe dit kan worden verminderd. De Commissie beveelt aan om in de planuitwerking in ieder geval te onderzoeken in hoeverre het afschrappen van asfalt op het deel van de weg over de heide bijdraagt aan het behalen van de doelstellingen voor het korhoen.

Waarom m.e.r. en advies door de Commissie?

Onderdeel van het Programma Aanpak Stikstof (PAS) zijn maatregelen ter verbetering van de kwaliteit en omvang van de natuurgebieden te verbeteren waardoor deze gebieden minder gevoelig worden voor de effecten van depositie van stikstof. Ook worden andere maatregelen genomen om natuurdoelen in het gebied Sallandse Heuvelrug te behalen.

Om de maatregelen te realiseren, moet een provinciaal inpassingsplan worden opgesteld. Omdat het inpassingsplan ontgrondingen en een functiewijziging van landbouw naar natuur mogelijk maakt, moet een plan-MER worden opgesteld. De provincie is zowel initiatiefnemer als bevoegd gezag voor het opstellen van het MER. Zij heeft de Commissie gevraagd om een advies te geven over de juistheid en volledigheid van het MER.

De onafhankelijke Commissie m.e.r. is bij wet ingesteld en adviseert over de inhoud en de kwaliteit van het MER. Zij stelt voor ieder project een werkgroep samen van onafhankelijke deskundigen. De Commissie schrijft geen milieueffectrapporten, dat doet de initiatiefnemer. Het bevoegd gezag – in dit geval Provinciale Staten van de provincie Overijssel – besluit over het project. Zie ook www.commissiemer.nl

---

⁷ Op blz. 88 van de PAS-gebiedsanalyse voor de Sallandse heuvelrug, wordt voor het korhoen de score '+/?' gehanteerd. Een voetnoot geeft hierbij de volgende toelichting: "onzekerheid mbt voortbestaan soort, hoewel het leefgebied op orde is." Volgens de Commissie doet deze score meer recht aan de beschreven onzekerheid.

⁸ Uiteindelijk gaat het project om een selectie van maatregelen uit de gebiedsanalyse bij het Programma Aanpak Stikstof-depositie (PAS) en die vooral bedoeld zijn om het leefgebied van het korhoen te verbeteren. Het MER geeft niet eenduidig aan of de maatregelen ook natuurdoelstellingen voor bepaalde natuurtypes (zoals H4010A en H7150) wil bereiken. Op blz. 27/28 van het MER wordt dat gesuggereerd, maar in de effectbeoordeling komt het niet terug.

BIJLAGE 1: Projectgegevens toetsing

Toetsing door de Commissie

De Commissie bestaat uit een werkgroep van deskundigen. Deze werkgroep beoordeelt of het MER de benodigde milieu-informatie bevat en of deze juist is. Als er informatie ontbreekt of onjuist is, beoordeelt de Commissie of zij die essentieel vindt. Dat is het geval als aanvullende informatie in haar de ogen kan leiden tot andere afwegingen. Dan adviseert de Commissie de ontbrekende of gecorrigeerde informatie alsnog beschikbaar te stellen, voordat het besluit wordt genomen. Om zich goed op de hoogte te stellen van de situatie heeft de werkgroep het gebied bezocht waar milieugevolgen kunnen optreden. Op onze website vindt u meer informatie over de [werkwijze](#) van de Commissie.

Samenstelling van de werkgroep

Bij dit project bestaat de werkgroep uit:

Henk Everts

Gijs Hoevenaars (secretaris)

Wim Keijsers

Marieke van Rhijn (voorzitter)

Besluit waarvoor dit milieueffectrapport is opgesteld

Provinciaal inpassingsplan.

Waarom wordt hiervoor een milieueffectrapport opgesteld?

Voor activiteiten die grote milieugevolgen kunnen hebben, kan in Nederland een MER vereist zijn. De bijlagen C en D bij het Besluit milieueffectrapportage geven aan om welke [activiteiten](#) het gaat. Voor deze procedure gaat het in ieder geval om de activiteiten ontgronding en land-inrichtingsproject. Daarom is een plan-MER opgesteld.

Bevoegd gezag

Provinciale Staten van Overijssel.

Initiatiefnemer

Gedeputeerde Staten van Overijssel.

Heeft de Commissie ook zienswijzen en adviezen bij haar advies betrokken?

Het bevoegd gezag heeft de Commissie niet in de gelegenheid gesteld om zienswijzen en adviezen bij haar advies te betrekken.

Waar vind ik de stukken die de Commissie heeft beoordeeld?

U vindt de projectstukken die bij het advies zijn gebruikt, door op www.commissiemer.nl projectnummer [3307](#) in te vullen in het zoekvak.

Bezoekadres

A. v. Schendelstraat 760
3511 MK Utrecht

Postadres

Postbus 2345
3500 GH Utrecht

t 030-2347666

e mer@eia.nl

w commissiemer.nl

